

NOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- **Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de invoering van een premie voor een stationaire installatie voor elektrochemische opslag van elektriciteit**
- **Principiële goedkeuring met het oog op adviesvraag aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State**

1. SITUERING

De Vlaamse Regering heeft als doelstelling om een decentraal energiesysteem te ondersteunen. Hierbij moet ook aandacht gegeven worden aan het feit dat hernieuwbare energie uit wind en zon niet altijd beschikbaar is.

Ons huidige energiesysteem is gebaseerd op grote, gecentraliseerde productie-eenheden en veel, verspreide gebruikers. Waar in het verleden de elektriciteitsproductie afgestemd werd op de vraag, zou bij de introductie van meer hernieuwbare energie de afname afgesteld moeten worden op de productie. Maar het is zeker niet in alle gevallen mogelijk om de energieconsumptie te verschuiven naar de momenten waarop er een groot energieaanbod is. Daarom is er dus nood aan technologische ontwikkelingen die de consument hierbij helpen, zonder verlies aan comfort.

Een optie is om de opgewekte energie opslaan in batterijen. Wanneer meerdere PV-installaties tegelijkertijd hun overproductie op het net injecteren, worden nu soms problemen ondervonden met de stroomkwaliteit en schakelen de omvormers af. De energie gaat dan verloren en dat willen we zeker vermijden. Een bijkomend voordeel van opslag is dat de batterij gebruikt kan worden als back-upvoeding wanneer het netwerk wegvalt.

Een thuisbatterij installeren is vooral zinvol wanneer er ook hernieuwbare energie geproduceerd wordt op hetzelfde toegangspunt. Dat kan het geval zijn met zonnepanelen, omdat die productie niet stuurbaar is, maar ook integratie met een wkk of kleine windturbine kan zinvol zijn. Een batterij kan onderdeel zijn van een nieuwe installatie, maar ze kan ook geïntegreerd worden in een bestaande installatie. Om een batterij – die gelijkstroom (DC) levert, n te integreren met het elektriciteitsnetwerk – dat wisselstroom (AC) levert – is een omvormer nodig. Bij een nieuwe installatie zijn geïntegreerde omvormers beschikbaar waarop de zonnepanelen en de batterijen kunt aansluiten.

Ondersteuningsmechanismen in het buitenland

Duitsland voorzag tot eind 2018 zowel in een premie als een verplicht te gebruiken goedkope lening. Opzet van het recent afgelopen subsidieprogramma en ook het vorige programma (2013-2015) is o.a., de bevordering van de marktintroductie van decentrale batterijen om op die manier kosten te beperken als ook om bij te dragen aan de verdere technologische systeemontwikkeling en om de netnuttige introductie van fotovoltaïsche installaties te verbeteren. De laatste aanleiding, met name de optimalisatie van het nut voor het systeem, wordt gerealiseerd inden de maximale injectiecapaciteit van een aangesloten fotovoltaïsche installatie wordt afgetopt op 50% (voorheen 60%). Deze randvoorwaarde is niet enkel belangrijk voor de stroominjectie van fotovoltaïsche installaties in het net, maar is ook relevant zowel voor de werking van de batterij als voor de opbrengst en tegelijk de economische efficiëntie van het gehele fotovoltaïsche batterijopslagsysteem. De fabrikant moet een 10-jarige vervangingsgarantie bieden voor de gesubsidieerde batterijen (vroeger zeven jaar).

De premie voor de batterij is afhankelijk van de omvang van de fotovoltaïsche installatie en op een kost van maximaal 2.000 Euro per kWh van de installatie afgetopt. Er wordt aan de PV-installatie een injectielimiet opgelegd. Sinds 2019 zijn nog enkel deelstatelijke premies beschikbaar in Duitsland met verschillende voorwaarden en vormen van ondersteuning.

In 2018 komen in Nederland investeringen in energieopslag en –conversie in aanmerking voor fiscaal voordeel. Energiebalancering is opgenomen in de Energie-investeringsregeling (EIA) van RVO. De EIA biedt de mogelijkheid om 54,5% van de investeringskosten af te trekken van de fiscale winst, bovenop de gebruikelijke afschrijving.

Naast een Feed-in tarief voor PV systemen is in Oostenrijk bijkomend nog een tweede financieringspot voorzien die in 2018 met € 15 miljoen wordt gevuld. Het betreft een korting voor PV-systemen en voor opslag van elektriciteit waarbij € 6 miljoen bestemd zou zijn voor de promotie van opslag. Er is geen limiet aan de omvang van het opslagsysteem maar de batterij moet een verhouding hebben tussen 0,5 en 10 kWh per kW geïnstalleerd PV-vermogen. De investeringssubsidie voor elektriciteitsopslag is € 500 per kWh. De premie kan slechts 30% bedragen van de totale investeringskost.

Zweden heeft een overheidssubsidie aangekondigd die 60% van de kosten van de installatie van een residentieel energieopslagsysteem zal dekken tot een maximum van 50.000 kronen (ongeveer 5000 euro). Het krediet is van toepassing op de batterij, bedrading, besturingssystemen, smart energy hubs en installatiewerkzaamheden voor woningen met zonnepanelen op het dak.

In Italië bestaat er een belastingaftrek van 50% voor batterijopslag in zonnepaneelsystemen en sommige kantons in Zwitserland bieden subsidies.

Het mag duidelijk zijn dat verschillende lidstaten acties aan het ondernemen zijn om de opslag van hernieuwbare energie te promoten. Er bestaat evenwel een grote verscheidenheid in de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een premie voor batterijen in de verschillende lidstaten.

Bijgevoegd ontwerpbesluit aan de Vlaamse Regering onderschrijft diezelfde doelstelling, maar legt bewust een gezonde mix van gelijkaardige voorwaarden op om in aanmerking te komen voor een premie. Dit om een zo snel mogelijke uitrol van opslagsystemen te kunnen bewerkstelligen en zo de marktintrede van deze producten te ondersteunen. Dit wordt verder toegelicht bij de inhoudelijke bespreking.

Beleidskader

Het regeerakkoord stelt:

“In de toekomst moeten gezinnen de mogelijkheid krijgen om hun vraag aan te passen volgens de kost van energie op verschillende tijdstippen van de dag”.

In de beleidsnota energie 2014-2019 is het volgende opgenomen:

“Flexibiliteit, zowel van de aanbodzijde (productie) als aan de vraagzijde wordt een sleutelement voor de regeling van toegang tot het net. Flexibele netgebruikers kunnen de marktspelers diensten aanbieden om congestie te voorkomen of voor de ondersteuning van het systeemevenwicht. Anderzijds kan de uitbouw van een slim net de totale kost van het productiepark reduceren door eindafnemers actief te laten participeren in de markt (vb via dynamische prijssignalen). Hiertoe voorzien we de nodige maatregelen voor producenten, leveranciers, netbeheerders, aggregatoren en afnemers opdat flexibiliteit maximaal ingezet en gevaloriseerd kan worden.”

Het is de ambitie van de Vlaamse Regering om deze legislatuur nog een beperkte premie voor huishoudelijke batterij-systemen in te voeren. Dit ligt in lijn met de beleidsdoelstellingen die de Vlaamse Regering in het regeerakkoord heeft opgenomen, zeker nu uit het decreet digitale meters voortvloeit dat prosumenten de keuze krijgen gedurende 15 jaar tussen het behoud van de terugdraaiende teller of de afrekening op basis van de werkelijke afname. Om oversubsidiëring en een ondoelmatig energiebeleid te vermijden is het bekomen van de premie afhankelijk gesteld van een aantal voorwaarden. De premie is specifiek gericht op prosumenten met een digitale meter, die voor een tariefsysteem inzake het gebruik van het distributienet kiezen dat gebaseerd is op de afname van elektriciteit.

2. INHOUDELIJK

Artikel 1:

Via dit artikel wordt een nieuw hoofdstuk XIV aan titel VII van het Energiebesluit van 19 november 2010 toegevoegd dat bestaat uit artikel 7.14.1.

Via paragraaf 1, eerste lid wordt de term stationaire installatie voor elektrochemische opslag van elektriciteit verduidelijkt.

Het nieuw ontworpen artikel 7.14.1, §1, tweede lid, bepaalt dat enkel natuurlijke personen die eigenaar zijn van een fotovoltaïsche installatie in aanmerking komen voor een premie voor de aankoop of leasing van een stationaire installatie voor elektrochemische opslag van elektriciteit die wordt aangesloten op het elektriciteitsdistributienet in het Vlaamse Gewest. In geval van leasing dient de natuurlijke persoon-lessee in het Vlaamse Gewest te zijn gedomicilieerd om in aanmerking te komen voor de premie en dient het om een leasecontract van tien jaar te gaan. Een batterij kan best gecombineerd worden met een decentrale (hernieuwbare) productie-installatie. Hierbij wordt de zelfconsumptie van de eigen geproduceerde stroom verhoogd en wordt de netimpact van de installatie verlaagd. De installatie van een kleinschalige batterij zonder een decentrale productie-installatie bij particulieren heeft weinig meerwaarde. Er wordt per EAN-nummer maximaal één premie om de tien jaar toegekend.

In paragraaf 2, eerste lid, van hetzelfde artikel wordt de premiehoogte vastgesteld. Een gemiddeld huishoudelijk batterijsysteem van 7 à 8 kWh kost vandaag tussen de 6.000 en 8.000 euro. Berekeningen van het studie bureau 3E¹ vertrekken van cijfers van en prognoses gemaakt in mei 2018. Deze resulteren in een kostprijs van 7500 euro in 2018 en een veronderstelde kostprijs van 4800 euro in 2021 (referentie batterij 4 kW/8 kWh). Deze cijfers sluiten aan bij wat op dit moment wordt aangeboden op de markt.

Uit diezelfde studie van 3E blijkt dat in 2019 de IRR van een huishoudelijk batterijsysteem nog sterk negatief is. Om tot een terugverdientijd van 15 jaar te komen blijkt dat, rekening houdend met het voorgestelde piektarief als nieuwe tariefstructuur vanaf 2021, een investeringspremie van ongeveer 50% noodzakelijk is.

Bij wijze van voorbeeld:

- a) Wanneer de terugleververgoeding 30% is van de commodityprijs (excl. BTW) die de klant betaalt, dan moet de investeringspremie voor de batterij +/- 41% zijn om na 15 jaar de batterij terugverdiend te hebben. Men heeft op dat moment een rendement van 0% op zijn investering.
- b) Wanneer de terugleververgoeding 60% is van de commodityprijs (excl. BTW) die de klant betaalt, dan moet de investeringspremie voor de batterij +/- 50% zijn om na 15 jaar de batterij terugverdiend te hebben. Men heeft op dat moment een rendement van 0% op zijn investering.

Er wordt gekozen voor een vaste premie op basis van euro per kWh capaciteit van de batterij. Dit zorgt ervoor dat gedurende de looptijd van de maatregel elk jaar meer mensen overtuigd kunnen worden om dergelijke batterij te plaatsen. De premie blijft op het zelfde niveau, terwijl de installatiekost jaar na jaar zal dalen. De premie wordt vastgesteld op 250 euro per kWh met een maximum van 3200 euro per aansluitingspunt. Dit komt overeen met een premie van ongeveer 2.000 euro van de investeringskost bij de referentie batterij van 8 kWh. De premie kan echter nooit meer zijn dan 35% van de investeringskost.

De kosten die in aanmerking komen voor de berekening van de totale investeringskost worden bepaald in het nieuw ontworpen artikel 7.14.1, §2, tweede en derde lid, en bestaan uit de aankooprijs van het elektrochemische

¹ 'Terugleververgoeding en investeringssteun voor kleinschalige installaties' door 3E

opslagsysteem of het batterijsysteem zelf, inclusief BTW, verder de installatie- en plaatsingskosten en tenslotte de kostprijs van de omvormer. De omvormer is een essentieel onderdeel en nodig om het batterijsysteem (DC-spanning en stroom) aan de eigen binneninstallatie en het distributienet te koppelen (AC-spanning en stroom). In geval van leasing wordt onder de totale investeringskost van de stationaire installatie voor elektrochemische opslag, de totale leasingkost verstaan gedurende de eerste tien jaar van het leasecontract. Daarmee wordt de optelsom bedoeld van de maandelijkse premies die gedurende tien jaar worden betaald.

In paragraaf 3, eerste lid, van hetzelfde artikel, worden een aantal technische voorwaarden opgelegd waaraan het geïnstalleerde batterijsysteem moet voldoen om in aanmerking te komen voor een premie.

Enkel woningen waarbij de afname en injectie van elektriciteit apart kunnen gemeten worden door middel van een digitale meter komen in aanmerking. Wie nog geen digitale meter heeft bij de aanvraag van de premie, krijgt bijkomend ook de kost voor de plaatsing van deze meter vergoed tot een maximum van 300 euro.

Met de premies is het de bedoeling om vooral toekomstgericht en slimme batterijsystemen te ondersteunen en de uitrol daarvan te starten. Batterijen in combinatie met een PV-installatie die niet op een slimme manier gestuurd worden zullen op een zonnige dag al na een aantal uur zijn volgeladen alvorens de piekproductie rond de middag is bereikt. Op deze manier zullen deze systemen niet bijdragen tot netontlasting. Een batterij met een slimme sturing kan dit wel doen en kan er voor zorgen dat de piekproductie van PV-installaties wordt afgetopt. Dit wordt bekomen door het opleggen van een injectielimiet van 60 % van het omvormervermogen van de PV-installatie. Een dergelijke regeling bestaat ook in Duitsland. Daarnaast dient het systeem ook over een tweerichtingscommunicatie-interface te beschikken zodat het de toekomst ook kan communiceren met o.a. de netbeheerder en in staat is om ondersteunde diensten te leveren.

Wat veiligheid betreft wordt opgelegd dat de installatie wordt geplaatst door een erkend installateur, de installatie is gekeurd en de aanvrager beschikt over een keuringsbewijs. De installatie moet tevens zijn aangemeld bij de netbeheerder.

Het decreet digitale meters creëert voor prosumenten verschillende keuzemogelijkheden van tariefdrager om het distributienettarief te berekenen. In paragraaf 3 wordt opgelegd dat de premie niet gecombineerd kan worden met het vijftienjarige recht op terugdraaiende teller waarbij het distributienettarief aangerekend wordt via het forfaitaire prosumententarief. Er bestaat op dat moment immers geen enkele prikkel om het eigen verbruik en het opladen van de batterij te verschuiven naar momenten waarop de eigen PV-installatie elektriciteit produceert.

In paragraaf 4 wordt de procedure voor het aanvragen en de evaluatie van de premieaanvragen bij de het departement Omgeving vastgelegd. Er wordt bepaald dat bij de aanvraag van de premie een aantal documenten moeten worden voorgelegd die aantonen dat er wel degelijk een aankoop of leasing van een batterijsysteem heeft plaatsgevonden en dat de installatie voldoet aan de opgelegd voorwaarden. Deze controle gebeurt via de factuur of het leasecontract, het keuringsattest en het bewijs van aanmelding van de installatie bij de netbeheerder. De aanvraag van de premie kan ten laatste 3 maanden na de factuurdatum of het afsluiten van het leasecontract plaatsvinden. Deze termijn is te rechtvaardigen aangezien er na de installatie van de batterij nog aanvullende controles voor elektriciteitskeuring en eventuele aanpassingen van de bestaande meterinstallatie nodig zijn.

De uitbetaling van de premie zal dus gebeuren via het departement Omgeving. Dit zal gebeuren binnen de huidige beschikbare middelen van het energiefonds. Voor de financiering van de thuisbatterijsubsidies wordt 5 miljoen euro toegewezen uit het Energiefonds in 2019. Deze middelen kunnen zowel in 2019 als in 2020 aangewend worden (via ruiterwerking). Dit moet toelaten om minimaal 2.500 batterijsystemen te ondersteunen waarbij gerekend wordt met een gemiddelde premie van 2000 euro voor een referentie batterijsysteem van 8 kWh. De minister heeft de mogelijkheid om de hoogte van de premie te verlagen indien er uit een tussentijdse controle vanaf 1 augustus blijkt dat het in de begroting beschikbare budget voor reeds 50 % is opgebruikt.

De bevoegde minister zal de steunregeling jaarlijks evalueren.

In paragraaf 5 tenslotte wordt vastgelegd onder welke voorwaarden de toegekende premie moet worden teruggestort. Dit is bijvoorbeeld het geval als de eigenaar binnen 5 jaar na de aanmelding, de installatie verwijdert uit de woning of als de leasing van de stationaire installatie voor elektrochemische opslag binnen tien jaar na de start van de leasing wordt beëindigd. De premie moet eveneens worden teruggestort als niet voldaan is aan de voorwaarde, vermeld in paragraaf 3, eerste lid.

Voor zover niet voldaan is aan de voorwaarden in dit besluit, kan de distributienetbeheerder in het kader van haar decretale taken rond energiefraude daartegen optreden. Hiervoor zijn geen bijkomende bepalingen noodzakelijk.

Artikel 2

Om geen blijvend recht in de tijd te creëren wordt de premie beperkt tot de jaren 2019 en 2020. De volgende Vlaamse Regering kan dan nog tijdig beslissen om een ander, eventueel meer stimulerend, beleid te voeren rond opslag van energie.

Artikel 3

Dit artikel bepaalt dat de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, belast is met de uitvoering van dit besluit.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Voor de financiering van de thuisbatterijsubsidies wordt 5 miljoen euro toegewezen uit het Energiefonds in 2019. Deze middelen kunnen zowel in 2019 als in 2020 aangewend worden (via ruitwerking). Dit moet toelaten om minimaal 2.500 batterijsystemen te ondersteunen waarbij gerekend wordt met een gemiddelde premie van 2000 euro voor een referentiebatterijsysteem van 8 kWh. De minister heeft de mogelijkheid om de hoogte van de premie te verlagen indien er uit een tussentijdse controle vanaf 1 augustus blijkt dat het in de begroting beschikbare budget voor reeds 50 % is opgebruikt.

4. ADVIES VAN DE INSPECTIE VAN FINANCIËN EN BEGROTINGSAKKOORD

Het advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 6 mei 2019 en is opgenomen als bijlage 2.

De inspectie van financiën werpt geen problemen op wat betreft de beschikbare middelen in het energiefonds maar stelt zich wel vragen bij de doelmatigheid van de maatregel. Hiertoe werd dan ook het premiebedrag aangepast.

In de nota is verduidelijkt dat gelijkaardige initiatieven bestaan in nabije landen en dat deze maatregel kadert in de beleidsdoelstellingen die deze Vlaamse Regering zichzelf heeft opgelegd.

Het begrotingsakkoord werd verleend op 7 mei 2019 en is opgenomen als bijlage 3.

5. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

1. *Personeel*: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeel van de lokale besturen.
2. *Werkingsuitgaven*: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de werkingsuitgaven van de lokale besturen.
3. *Investerings en schuld*: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de schuld van de lokale besturen.
4. *Ontvangsten*: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de ontvangsten van de lokale besturen.

Conclusie: het voorstel legt rechtstreeks geen extra financiële verplichtingen op voor de lokale besturen.

6. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De invoering van een premie voor elektrochemische opslag, dat onderwerp is van dit ontwerp van besluit, zal worden opgevangen binnen het huidig personeelsbestand van de Vlaamse overheid. Het akkoord van de minister, bevoegd voor de bestuurszaken, is derhalve niet vereist.

7. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Het ontwerpbesluit werd aangepast aan de opmerkingen van het wetgevingstechnisch- en taaladvies nr. 2019-191.

8. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van besluit betreffende invoering van een premie voor elektrochemische opslag, zoals gevoegd als bijlage 1;

2° de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, te gelasten over voornoemd ontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met het verzoek hun advies te verstrekken binnen een termijn van 30 dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2° van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

Lydia PEETERS
Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie

Bijlagen:

- Bijlage 1: ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, watbetreft de invoering van een premie voor elektrochemische opslag
- Bijlage 2: het advies van de Inspectie van Financiën d.d. 06/05/2019
- Bijlage 3: het begrotingsakkoord d.d. 07/05/2019